Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK TRIBUNÁLU (čtvrtého rozšířeného senátu)

20. prosince 2023 *

„Mimosmluvní odpovědnost – Státní podpory – Podpora poskytnutá italskými orgány společnosti Banca Tercas – Rozhodnutí prohlašující podporu za neslučitelnou s vnitřním trhem – Promlčení – Průběžně vznikající škoda – Částečná nepřípustnost – Dostatečně závažné porušení právní normy, jejímž cílem je přiznat práva jednotlivcům – Příčinná souvislost“

Ve věci T-415/21,

Banca Popolare di Bari SpA, se sídlem v Bari (Itálie), zástupci: A. Zoppini, G. M. Roberti, I. Perego, G. Parisi a D. Gallo, advokáti,

žalobkyně,

proti

Evropské komisi, zástupci: L. Flynn, I. Barcew, A. Bouchagiar a D. Recchia, jako zmocněnci,

žalované,

TRIBUNÁL (čtvrtý rozšířený senát),

ve složení: R. da Silva Passos, předseda, S. Gervasoni, N. Półtorak (zpravodajka), I. Reine a T. Pynnä, soudci,

za soudní kancelář: V. Di Bucci, vedoucí,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na to, že účastníci řízení ve lhůtě tří týdnů od okamžiku, kdy jim bylo doručeno sdělení o ukončení písemné části řízení, nepodali žádost o konání jednání, a poté, co bylo podle čl. 106 odst. 3 jednacího řádu Tribunálu rozhodnuto, že o žalobě bude rozhodováno bez konání ústní části řízení,

vydává tento

* Jednací jazyk: italština.

Rozsudek

1 Žalobou podanou na základě článku 268 SFEU se žalobkyně, Banca Popolare di Bari Spa (dále jen „BPB“), domáhá náhrady škody, která jí údajně vznikla v důsledku přijetí rozhodnutí Komise (EU) 2016/1208 ze dne 23. prosince 2015 o státní podpoře SA.39451 (2015/C) (ex 2015/NN), kterou poskytla Itálie ve prospěch společnosti Banca Tercas (Úř. věst. 2016, L 203, s. 1, dále jen „Tercas“).

Skutečnosti předcházející sporu

2 Dne 30. dubna 2012 rozhodlo italské ministerstvo hospodářství a financí na návrh Banca d’Italia (Italská centrální banka), která odhalila nesrovnalosti v rámci společnosti Banca Tercas (dále jen „Tercas“), o uvalení zvláštní správy na společnost Tercas.

3 V říjnu 2013, po zvážení různých možností, zahájil zvláštní správce jmenovaný italskou centrální bankou jednání se žalobkyní, která vyjádřila zájem na navýšení kapitálu společnosti Tercas za podmínky, že bude provedena hloubková kontrola společnosti Tercas a že Fondo interbancario di tutela dei depositi (Mezibankovní fond pro ochranu vkladů, Itálie) (dále jen „FITD“) plně pokryje nedostatek kapitálu této banky.

4 Dne 28. října 2013 rozhodl řídící výbor FITD na žádost zvláštního správce společnosti Tercas o poskytnutí podpůrných opatření ve prospěch společnosti Tercas, která byla schválena italskou centrální bankou.

5 Dne 18. března 2014 rozhodl FITD o pozastavení zamýšlené intervence z důvodu neshody vzniklé mezi odborníky FITD a odborníky žalobkyně. Tato neshoda byla následně vyřešena v rozhodčím řízení.

6 Řídící výbor a správní rada FITD dne 30. května 2014 rozhodly, že uskuteční zásah ve prospěch společnosti Tercas.

7 Dne 7. července 2014 schválila italská centrální banka zásah FITD ve prospěch společnosti Tercas. Uvedený zásah předvídal tři opatření, a sice zaprvé příspěvek ve výši 265 milionů eur na pokrytí záporného vlastního kapitálu společnosti Tercas, zadruhé záruku ve výši 35 milionů eur na pokrytí úvěrového rizika spojeného s určitými expozicemi společnosti Tercas a zatřetí záruku ve výši 30 milionů eur na pokrytí nákladů vyplývajících z platby daní v souvislosti s prvním opatřením.

8 Zvláštní správce společnosti Tercas po dohodě s italskou centrální bankou svolal valnou hromadu akcionářů společnosti Tercas dne 27. července 2014, aby akcionáři mohli rozhodnout o částečném pokrytí ztrát odhalených během zvláštní správy a o navýšení kapitálu vyhrazeném žalobkyni. Toto navýšení kapitálu bylo provedeno téhož dne.

9 Dne 1. října 2014 byla ukončena zvláštní správa společnosti Tercas a žalobkyně jmenovala nové orgány této banky.

10 V prosinci 2014 uskutečnila žalobkyně navýšení kapitálu, včetně vydání nových akcií. Navýšení kapitálu sloužilo k posílení poměrů vlastního kapitálu žalobkyně, na který mělo dopad převzetí Tercas a její dceřiné společnosti Banca Caripe S.p.A. (Dále jen „Caripe“).

11 V březnu 2015 upsala žalobkyně nové navýšení kapitálu Tercas, aby čelila dalším ztrátám, ke kterým došlo ve čtvrtém čtvrtletí roku 2014, pokryla náklady na restrukturalizaci vynaložené v letech 2015 a 2016 a zlepšila poměry vlastního kapitálu Tercas.

12 Dopisem ze dne 27. února 2015 informovala Evropská komise Italskou republiku o svém rozhodnutí zahájit řízení podle čl. 108 odst. 2 SFEU ve věci zásahu FITD ve prospěch společnosti Tercas.

13 Dne 23. prosince 2015 přijala Komise rozhodnutí Tercas.

14 V tomto rozhodnutí měla Komise za to, že zásah FIDT, schválený dne 7. července 2014 italskou centrální bankou ve prospěch společnosti Tercas, jejíž veškerý majetek vlastnila od 1. října 2014 žalobkyně, představuje státní podporu neslučitelnou s vnitřním trhem, kterou musí Italská republika získat od jejího příjemce zpět.

15 Dne 4. února 2016 provedl FITD „dobrovolný“ zásah ve prospěch společnosti Tercas a dne 14. července 2016 se žalobkyně sloučila se společností Tercas.

16 Rozsudkem Tribunálu ze dne 19. března 2019, Itálie a další v. Komise (T-98/16, T-196/16 a T-198/16, EU:T:2019:167), potvrzeným rozsudkem Soudního dvora ze dne 2. března 2021, Komise v. Itálie a další (C-425/19 P, EU:C:2021:154), bylo rozhodnutí Tercas zrušeno.

17 Dopisem ze dne 28. dubna 2021 požádala žalobkyně Komisi na základě článku 46 statutu Soudního dvora Evropské unie o náhradu škody údajně vzniklé v důsledku přijetí rozhodnutí Tercas, přičemž se dožadovala zaplacení náhrady škody ve výši 228 milionů eur.

18 Dne 11. května 2021 Komise tuto žádost zamítla.

Návrhová žádání účastníků řízení

19 Žalobkyně navrhuje, aby Tribunál:

– uložil Evropské unii, zastoupené Komisí, aby jí zaplatila náhradu škody ve výši 280 milionů eur nebo podpůrně ve výši 203 milionů eur za účelem náhrady hmotné škody, která jí údajně vznikla, jakož i náhradu škody v přiměřené výši za účelem náhrady nemajetkové újmy, která jí údajně vznikla v důsledku přijetí rozhodnutí Tercas;

– uložil Komisi náhradu nákladů řízení.

20 Komise navrhuje, aby Tribunál:

– odmítl žalobu jako nepřípustnou;

– podpůrně zamítl žalobu jako neopodstatněnou;

– uložil žalobkyni náhradu nákladů řízení.

Právní otázky

K přípustnosti

21 Komise vznesla námitku nepřípustnosti podle čl. 130 odst. 1 jednacího řádu Tribunálu. Tvrdí, že žaloba na náhradu škody je na základě článku 46 statutu Soudního dvora Evropské unie promlčena. Podle ustálené judikatury vycházející zejména z rozsudku ze dne 28. února 2013, Inalca SpA – Industria Alimentari Carni a Cremonini v. Komise (C-460/09 P, EU:C:2013:111, bod 47 a citovaná judikatura), promlčecí lhůta pro podání žaloby na určení mimosmluvní odpovědnosti začíná běžet, jakmile jsou splněny podmínky, na které je vázána povinnost náhrady škody, a zejména pokud se škoda, která má být nahrazena, konkretizovala.

22 V podstatě tvrdí, že okamžikem, kdy se tvrzená škoda konkretizovala, je den, kdy bylo oznámeno přijetí rozhodnutí Tercas, které bylo učiněno prostřednictvím institucionálních sdělení dne 23. prosince 2015 a převzato tiskem v následujících dnech. Vzhledem k tomu, že pětiletá promlčecí lhůta počala běžet dne 23. prosince 2015, a tato lhůta tedy uplynula dne 23. prosince 2020, je žaloba na náhradu škody promlčena, jelikož návrh na náhradu škody byl podán dne 28. dubna 2021.

23 Mimoto Komise tvrdí, že tvrzená škoda nemá povahu průběžně vznikající škody. Podle judikatury, a zejména rozsudku ze dne 19. dubna 2007, Holcim (Deutschland) v. Komise (C-282/05 P, EU:C:2007:226, bod 35), průběžný charakter škody znamená, že škoda se v poměru k uplynulému času zvyšuje. Ačkoli se údajně vzniklá škoda mohla časem zvýšit, toto případné zvýšení nebylo úměrné uplynulému času. Naopak škoda tvrzená žalobkyní má jednorázovou povahu.

24 Návrh na náhradu škody, který zaslala Komisi dne 28. dubna 2021, proto nelze kvalifikovat jako akt, který přerušuje běh promlčecí lhůty.

25 V tomto ohledu Komise uvádí, že se okamžik, kdy se tvrzená škoda konkretizovala, shoduje s datem, kdy vnitrostátní orgány skutečně navrátily podporu uvedenou v rozhodnutí Tercas. Podle Komise je příčinou tvrzené škody rozhodnutí Tercas.

26 Kromě toho, i kdyby počátkem běhu promlčecí lhůty byl okamžik, kdy se žalobkyně oficiálně dozvěděla doporučeným dopisem o skutečnosti vedoucí ke vzniku tvrzené škody, tento okamžik by odpovídal nejpozději datu přijetí tohoto doporučeného dopisu obsahujícího kopii rozhodnutí Tercas, tedy 29. února 2016. I v tomto případě pětiletá lhůta v době, kdy žalobkyně podala návrh na náhradu škody dne 28. dubna 2021, již uplynula.

27 Žalobkyně s argumenty Komise nesouhlasí.

28 Podle článku 46 statutu Soudního dvora Evropské unie, který se použije na řízení před Tribunálem podle čl. 53 prvního pododstavce téhož statutu, se nároky vůči Unii z mimosmluvní odpovědnosti promlčují za pět let ode dne, kdy nastala skutečnost, na níž se zakládají.

29 Tato lhůta má zajistit ochranu práv poškozené osoby, která musí mít k dispozici dostatek času, aby mohla shromáždit patřičné informace za účelem případného podání žaloby, a vyloučit možnost poškozené osoby neomezeně odkládat uplatnění nároku na náhradu škody (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 8. listopadu 2012, Evropaïki Dynamiki v. Komise, C-469/11 P, EU:C:2012:705, bod 33 a citovaná judikatura, a ze dne 7. července 2021, Bateni v. Rada, T-455/17, EU:T:2021:411, bod 62 a citovaná judikatura).

30 Podle judikatury uvedená lhůta začíná běžet, jakmile jsou splněny podmínky, na které je vázána povinnost náhrady škody, a zejména pokud se škoda, která má být nahrazena, konkretizovala (rozsudek ze dne 17. července 2008, Komise v. Cantina sociale di Dolianova a další, C-51/05 P, EU:C:2008:409, bod 54). Promlčecí lhůta tedy začíná běžet od okamžiku, kdy ke škodě skutečně došlo, a nikoli od okamžiku škodné události (viz rozsudek ze dne 28. února 2013, Inalca a Cremonini v. Komise, C-460/09 P, EU:C:2013:111, bod 60 a citovaná judikatura).

31 Kromě toho je třeba připomenout, že článek 46 statutu Soudního dvora Evropské unie označuje jako úkon, kterým se promlčení přerušuje, buď žalobu podanou u Soudního dvora, nebo předběžnou žádost, kterou poškozený může předložit příslušnému orgánu (v tomto smyslu viz usnesení ze dne 14. prosince 2005, Arizona Chemical a další v. Komise, T-369/03, EU:T:2005:458, bod 116).

32 Je třeba rovněž připomenout, že podle judikatury platí, že pokud škoda nebyla způsobena jednorázově, ale pokračovala po určitou dobu, nárok na náhradu škody se týká po sobě jdoucích období. Zejména je třeba mít za to, že všechny škody, které se v obdobích po sobě jdoucích obnovují a zvyšují v poměru k uplynulému času, mají průběžně vznikající povahu (usnesení ze dne 4. září 2009, Inalca a Cremonini v. Komise, T-174/06, nezveřejněné, EU:T:2009:306, body 56 a 57, a ze dne 19. května 2011, Formenti Seleco v. Komise, T-210/09, nezveřejněné, EU:T:2011:228, bod 50).

33 V takovém případě se promlčení uvedené v článku 46 statutu Soudního dvora Evropské unie použije na období, které o více než pět let předchází datu úkonu, kterým bylo promlčení přerušeno, aniž jsou tím dotčeny nároky vzniklé během následujících období (viz usnesení ze dne 4. září 2009, Inalca a Cremonini v. Komise, T-174/06, nezveřejněné, EU:T:2009:306 bod 60 a citovaná judikatura).

34 V projednávané věci žalobkyně tvrdí, že utrpěla újmu vyplývající z rozhodnutí Tercas. Svou žalobou se žalobkyně zejména domáhá náhrady škody, která byla údajně způsobena rozhodnutím Tercas, spočívající ve zhoršení důvěry zákazníků vůči ní, což způsobilo ztrátu vkladů a zákazníků (ušlý zisk), poškození její pověsti (nemajetková újma), a v důsledku čehož jí vznikly náklady na opatření ke zmírnění negativních účinků rozhodnutí Tercas (skutečná škoda).

35 V tomto kontextu je třeba za účelem určení přípustnosti žaloby analyzovat, zda tvrzené újmy mají průběžně vznikající povahu ve smyslu judikatury citované v bodech 32 a 33 výše, jak tvrdí žalobkyně.

36 Pokud jde na prvním místě o údajný ušlý zisk, co se týče počátku běhu promlčecí lhůty, žalobkyně nezpochybňuje, že ztráty přímých vkladů a zákazníků plynoucí z rozhodnutí Tercas vznikly od jeho oznámení dne 23. prosince 2015. Za těchto podmínek je třeba mít za to, že rozhodnutí Tercas začalo v tomto ohledu vyvolávat účinky ode dne 23. prosince 2015.

37 Z toho vyplývá, že účinky tvrzených majetkových škod se skutečně začaly projevovat od tohoto data a že promlčecí lhůta stanovená v článku 46 statutu Soudního dvora Evropské unie začala běžet [v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 19. dubna 2007, Holcim (Deutschland) v. Komise, C-282/05 P, EU:C:2007:226, bod 33, a ze dne 17. července 2008, Komise v. Cantina sociale di Dolianova a další, C-51/05 P, EU:C:2008:409, bod 63].

38 Žalobkyně tvrdí, že z důvodu ztráty vkladů a zákazníků vyplývající ze snížení její schopnosti poskytovat úvěry, která měla negativní dopad na veškerou její činnost a vedla ke snížení jejího čistého bankovního výnosu, ke které došlo během období od prosince 2015 do dubna 2021, nezískala příjmy, které mohla rozumně očekávat, pokud by rozhodnutí Tercas nebylo přijato.

39 Údajná újma vycházející z ušlého zisku plynoucího ze ztráty přímých vkladů, kterou žalobkyně údajně utrpěla, má tedy průběžně vznikající povahu ve smyslu judikatury citované v bodě 32 výše, jelikož majetkové škody tvrzené z tohoto důvodu nebyly způsobeny jednorázově, ale vznikaly během určitého období a obnovovaly se v průběhu po sobě jdoucích období, takže jejich výše vzrostla úměrně k uplynulému času z důvodu přetrvávání účinků protiprávního aktu, a sice rozhodnutí Tercas.

40 Kromě toho se žalobkyně domnívá, že jí ušel zisk v souvislosti se ztrátou zákazníků do dubna 2021. Konkrétně podle svých slov přišla o 7 783 zákazníků od roku 2015 do roku 2016. Kromě toho, pokud jde o prognózy růstu obsažené v obchodním plánu na období 2016–2020 provedené na základě tržních trendů, které předpokládaly zvýšení počtu nových zákazníků o 50 000, tedy o 10 000 ročně, nárůst počtu zákazníků žalobkyně dosáhl poloviny uvedených prognóz, tedy 5 000 zákazníků ročně od hospodářského roku 2017.

41 Podle žalobkyně rozhodnutí Tercas způsobilo tuto ztrátu zákazníků, v důsledku které jí vznikl ušlý zisk spočívající ve ztrátě provizní marže v období od prosince 2015 do dubna 2021, v neexistenci zvýšení počtu zákazníků podle obchodního plánu na období 2016–2020, ve snížení provizní marže pro zbývající zákazníky a nenaplnění vyhlídek na zvýšení čistého bankovního výnosu od prosince 2015 do dubna 2021.

42 Je přitom třeba uvést, že ze studií předložených žalobkyní, a sice z technických zpráv auditorské společnosti a univerzitního profesora, vyplývá, že údajné škody související se ztrátou zákazníků přetrvávaly až do okamžiku, ve kterém již rozhodnutí Tercas nevyvolávalo účinky, a sice do dubna 2021. Konkrétně, aniž by byl dotčen přezkum příčinné souvislosti, který bude proveden níže, žalobkyně jednak nadále přicházela o zákazníky a jednak nebyla schopna přilákat nové zákazníky. V důsledku toho se údajný ušlý zisk, který vyplývá z této ztráty, v průběhu po sobě následujících období obnovoval a rostl v poměru k uplynulému času. Je tedy třeba mít za to, že tvrzená škoda vycházející z ušlého zisku vyplývajícího ze ztráty zákazníků má průběžně vznikající povahu ve smyslu judikatury citované v bodě 32 výše.

43 K údajnému ušlému zisku, který lze přičíst jak ztrátě přímých vkladů, tak ztrátě zákazníků, v okamžiku oznámení rozhodnutí Tercas okamžitě a v plném rozsahu tedy nedošlo. Tato ztráta se nezhoršila ani v závislosti na uplynulém čase. Objevily se totiž nové škody spočívající jednak v tom, že noví zákazníci se mohli rozhodnout zrušit své účty u žalobkyně nebo vybrat své vklady, a jednak v novém ušlém zisku spojeném se ztrátou příjmů. Vzhledem k tomu, že dotčené škody, za předpokladu, že by byly prokázány, se hromadily a obnovovaly v průběhu po sobě jdoucích období, je třeba konstatovat, že kritéria uvedená v bodě 32 výše, která určují existenci průběžně vznikající škody, jsou splněna.

44 Lze mít tudíž za to, že škody způsobené ušlým ziskem, které žalobkyni údajně vznikly, mají průběžně vznikající povahu.

45 Kromě toho argument Komise, podle kterého údajné škody nemají průběžně vznikající povahu, jelikož byly způsobeny oznámením rozhodnutí Tercas, nemůže obstát z důvodu, že aniž je dotčena analýza týkající se příčinné souvislosti, i když uvedené rozhodnutí může představovat skutečnost vedoucí ke vzniku tvrzených škod, tyto škody nicméně průběžně vznikaly po dobu několika let.

46 Komise konečně tvrdí, že i kdyby škoda nebyla ke dni přijetí rozhodnutí Tercas přesně vyčíslitelná, byla skutečná a určitá, a v důsledku toho mohla žalobkyně podat svůj návrh na náhradu škody před 28. dubnem 2021. V tomto ohledu žalobkyně zdůrazňuje, že jak vyplývá z analýzy provedené v technické zprávě předložené žalobkyní v jejích vyjádřeních k námitce nepřípustnosti, v kontextu nejistoty, která tehdy existovala, nemohly být reakce jejích zákazníků homogenní nebo okamžité, jelikož byly spojeny s různými hodnoceními každého zákazníka, takže škody nemohly být předvídatelné. Z judikatury přitom vyplývá, že skutečnost, že tvrzené škody začaly vznikat od oznámení uvedeného rozhodnutí a že žalobkyně mohla od tohoto okamžiku podat žalobu na náhradu škody, nevylučuje, že uvedené škody mají průběžně vznikající povahu, pokud protiprávní akt, o němž žalobkyně tvrdí, že je příčinou údajně utrpěné újmy, zůstává v platnosti a přetrvávání jeho účinků může vést k ušlému zisku, který se ve vztahu k uplynulému času akumuluje [v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 7. června 2017, Guardian Europe v. Evropská unie, T-673/15, EU:T:2017:377, body 34 až 38, a ze dne 21. dubna 2005, Holcim (Deutschland) v. Komise, T-28/03, EU:T:2005:139, body 68 a 69].

47 Proto i za předpokladu, že by byly prokázány, z písemností ve spise, jakož i z bodů 38 až 40 výše vyplývá, že tvrzené majetkové škody vycházející z ušlého zisku vzrostly v poměru k době, která uplynula v období od prosince 2015 do dubna 2021. V důsledku toho mají uvedené škody průběžně vznikající povahu.

48 V tomto ohledu ze spisu vyplývá, že žalobkyně zaslala dne 28. dubna 2021, jak vyžaduje čl. 46 první pododstavec druhá věta statutu Soudního dvora Evropské unie, předběžnou žádost Komisi o náhradu způsobené škody, po níž následovalo podání žaloby v následujících dvou měsících. Tato žádost tedy může být považována za úkon, který přerušuje běh promlčecí lhůty ve smyslu článku 46 uvedeného statutu a judikatury citované v bodě 31 výše. V souladu s judikaturou připomenutou v bodě 33 výše přitom platí, že má-li dotčená škoda průběžně vznikající povahu, není návrh na náhradu škody promlčen v rozsahu, v němž se týká náhrady škody údajně vzniklé během pěti let předcházejících úkonu, který přerušuje běh lhůty, tedy v projednávaném případě po 28. dubnu 2016.

49 Pokud jde na druhém místě o dovolávanou nemajetkovou újmu, žalobkyně tvrdí, že tato újma vyplývá z poškození jejího dobrého jména, které jí způsobilo rozhodnutí Tercas.

50 Judikatura přitom kvalifikuje jednorázovou či průběžně vznikající povahu morální újmy spočívající v poškození dobrého jména podle jejího zdroje. V tomto ohledu zaprvé Tribunál rozhodl, že k poškození dobrého jména v důsledku zapojení do správních, občanskoprávních nebo trestních řízení dochází v plném rozsahu ke dni zahájení řízení, a nelze jej tedy považovat za průběžně vznikající újmu (v tomto smyslu viz usnesení ze dne 4. září 2009, Inalca a Cremonini v. Komise, T-174/06, nezveřejněné, EU:T:2009:306, bod 78, a ze dne 7. února 2018, AEIM a Kazenas v. Komise, T-436/16, nezveřejněné, EU:T:2018:78, bod 35).

51 Zadruhé Tribunál uznal, že nemajetková újma má ze své podstaty průběžně vznikající povahu, pokud k tvrzenému poškození dobrého jména nedošlo okamžitě, ale každodenně se obnovovalo po celou dobu, během které přetrvávala příčina takového poškození (v tomto smyslu viz

rozsudek ze dne 16. prosince 2015, Chart v. ESVČ, T-138/14, EU:T:2015:981, bod 93). Tak je tomu v případě, kdy poškození dobrého jména pramení buď z protiprávního jednání unijního orgánu, například opomenutí, nebo z rozhodnutí Komise, které bylo nejprve přijato a zveřejněno prostřednictvím tiskové zprávy a poté zveřejněno v *Úředním věstníku Evropské unie* ve formě shrnutí (rozsudek ze dne 7. června 2017, Guardian Europe v. Evropská unie, T-673/15, EU:T:2017:377, bod 42).

52 Je totiž třeba uvést, že v posledně uvedeném případě je podle judikatury poškození dobrého jména, i když může mít různé formy, obecně újmou, která se každodenně obnovuje a trvá tak dlouho, dokud není odstraněna příčina takového poškození (rozsudek ze dne 7. června 2017, Guardian Europe v. Evropská unie, T-673/15, EU:T:2017:377, bod 42).

53 V projednávané věci má žalobkyně za to, že údajná nemajetková újma vyplývající z poškození dobrého jména žalobkyně má původ v rozhodnutí Tercas, které bylo nejprve přijato a zveřejněno prostřednictvím tiskové zprávy a poté bylo zveřejněno v Úředním věstníku. V důsledku toho, bude-li uvedená škoda prokázána, bude mít průběžně vznikající povahu.

54 Žaloba na náhradu škody je tedy promlčena pouze v rozsahu, v němž směřuje k nápravě poškození dobrého jména před 28. dubnem 2016.

55 Na třetím místě žalobkyně dále tvrdí, že utrpěla údajnou skutečnou škodu spočívající v dodatečných nákladech vynaložených z důvodu přijetí opatření ke zmírnění negativních účinků rozhodnutí Tercas, a zejména: pobídkový plán pro odchod zaměstnanců ze dne 30. prosince 2015 s cílem snížit počet zaměstnanců o 85 zaměstnanců; syntetické sekuritizační operace ze dne 10. května 2019 z důvodu potřeby zavést iniciativy na podporu kapitálu, aby mohly být splněny kapitálové požadavky v důsledku ztráty čistých bankovních výnosů vyplývajících ze snížení vkladů a zákazníků zaznamenaného bezprostředně po přijetí rozhodnutí a v následujících letech; iniciativy ke zmírnění rizika prostřednictvím dvou operací převodu úvěrů v selhání, o nichž bylo rozhodnuto nebo které byly provedeny, v případě první operace dne 1. srpna 2016 a v případě druhé dne 16. listopadu 2017; obchodní opatření pro společníky zaměřená na obnovení vztahu, zejména prostřednictvím slev ze standardních podmínek uplatňovaných bankou na nezajištěné úvěry v období od roku 2016 do roku 2019; náklady na právní poradce ze dne 21. ledna 2016, 29. března 2016, 13. ledna 2017, 11. listopadu 2019, 26. května 2020 a 7. června 2021.

56 Tato škoda, kdyby byla prokázána, by se projevila během několika období po přijetí rozhodnutí Tercas z důvodu různých nákladů, které musela žalobkyně nést.

57 V souladu s judikaturou citovanou v bodě 30 výše přitom promlčecí lhůta začala běžet od okamžiku, kdy rozhodnutí Tercas vyvolalo škodlivé účinky ve vztahu k žalobkyni. Rozhodujícím kritériem pro stanovení počátku běhu promlčecí lhůty totiž není okamžik, kdy nastala skutečnost zakládající škodu, a to zejména z toho důvodu, že vůči žalobci nelze namítat počátek běhu promlčení lhůty, který nastal dříve, než se projevily škodlivé účinky uvedené skutečnosti (rozsudek ze dne 28. února 2013, Inalca a Cremonini v. Komise, C-460/09 P, EU:C:2013:111, bod 52).

58 V projednávané věci zaprvé údajně vzniklé škody spočívající v nákladech vzniklých snížením počtu zaměstnanců, syntetických sekuritizačních operacích a iniciativách ke zmírnění rizika nemají průběžně vznikající povahu ve smyslu judikatury citované v bodě 32 výše. Tyto náklady byly totiž vynaloženy okamžitě, takže se skutečně projevily k datu každé z dotčených operací a jejich částky se nezvýšily v poměru k uplynulému času.

59 Je tedy třeba určit datum, od kterého nastaly škodlivé účinky uvedené újmy ve vztahu žalobkyni ve smyslu judikatury citované v bodě 30 níže. Právě od tohoto okamžiku běží promlčecí lhůta stanovená v článku 46 statutu Soudního dvora Evropské unie.

60 V tomto ohledu, jak vyplývá z bodu 55 výše, ke škodám, které údajně vznikly v důsledku syntetických sekuritizačních operací a iniciativ ke zmírnění rizika, došlo dne 10. května 2019, takže když žalobkyně podala předběžnou žádost ke Komisi, a sice dne 28. dubna 2021, pětiletá promlčecí lhůta dosud neuplynula. Žaloba je tedy přípustná, pokud jde o tyto údajné škody.

61 Naproti tomu, pokud jde o případnou škodu vycházející ze snížení počtu zaměstnanců, vyplývá tato škoda z pobídkového plánu, který byl zaveden dne 30. prosince 2015. Je tedy třeba mít za to, že údajná škoda se konkretizovala právě v tomto konkrétním okamžiku. Z toho vyplývá, že když žalobkyně podala svou předběžnou žádost ke Komisi, pětiletá promlčecí lhůta uplynula, a žaloba je tedy promlčena, pokud jde o náhradu této škody.

62 Zadruhé, pokud jde konkrétně o náklady na právní poradce vynaložené dne 21. ledna 2016, 29. března 2016, 13. ledna 2017, 11. listopadu 2019, 26. května 2020 a 7. června 2021, z judikatury vyplývá, že tyto náklady jsou ze své povahy okamžité. Ve skutečnosti totiž byly vynaloženy k určitému datu a jejich částky se nezvýšily v poměru k uplynulému času (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 16. prosince 2015, Chart v. ESVČ, T-138/14, EU:T:2015:981, body 82 a 84).

63 V projednávané věci z dokumentu předloženého žalobkyní, v němž jsou podrobně uvedeny faktury týkající se nákladů na právní pomoc, vyplývá, že se týkají zejména poradenství v oblasti státních podpor v období od února do prosince 2015, včetně přezkumu rozhodnutí Tercas (faktury ze dne 21. ledna 2016 a 29. března 2016), činností souvisejících s řízením ve věci zaregistrované pod číslem T-196/16, v níž byl vydán rozsudek ze dne 19. března 2019, Itálie a další v. Komise (T-98/16, T-196/16 a T-198/16, EU:T:2019:167) (faktura ze dne 13. ledna 2017), poskytování právní pomoci v řízení týkajícím se rozhodnutí Tercas před Tribunálem a Soudním dvorem do 31. října 2019 (faktura ze dne 26. května 2020) a platby ze dne 20. května 2020 za další řízení týkající se rozhodnutí Tercas (faktura ze dne 7. června 2021).

64 Je přitom třeba uvést, že pokud jde o faktury ze dne 21. ledna 2016 a ze dne 29. března 2016 týkající se nákladů právního poradenství poskytovaného mezi únorem a prosincem 2015, pětiletá promlčecí lhůta uplynula před 28. dubnem 2021, kdy žalobkyně zaslala svou předběžnou žádost, takže žaloba na náhradu škody je promlčena.

65 Pokud jde dále o faktury ze dne 13. ledna 2017, 26. května 2020 a 7. června 2021, tyto faktury se týkají nákladů vynaložených žalobkyní na vedení spisů ve věcech týkajících se rozhodnutí Tercas před Tribunálem a Soudním dvorem. Je přitom třeba uvést, že tyto náklady mají okamžitou povahu, jelikož byly skutečně vynaloženy nejpozději v okamžiku, kdy právní zástupce žalobkyně poprvé zasáhl za účelem zahájení každého z dotčených řízení (viz usnesení ze dne 7. února 2018, AEIM a Kazenas v. Komise, T-436/16, nezveřejněné, EU:T:2018:78, bod 33).

66 Konkrétně je třeba uvést, že zástupce žalobkyně ve věci, v níž byl vydán rozsudek ze dne 19. března 2019, Itálie a další v. Komise (T-98/16, T-196/16 a T-198/16, EU:T:2019:167), podal návrh k soudní kanceláři Tribunálu dne 29. dubna 2016, zatímco kasační opravný prostředek podaný Komisí proti tomuto rozsudku, který vedl k vydání rozsudku ze dne 2. března 2021, Komise v. Itálie a další (C-425/19 P, EU:C:2021:154), byl podán dne 29. května 2019. Vzhledem

k tomu, že žalobkyně podala předběžnou žádost dne 28. dubna 2021, neuplynula k tomuto datu pětiletá promlčecí lhůta, takže žaloba není promlčena, pokud jde o údajnou újmu související s náklady na advokáta vynaloženými v těchto dvou řízeních.

67 Zatřetí, pokud jde o obchodní opatření pro společníky provedená v období od roku 2016 do roku 2019, která spočívají ve slevách na nezajištěné úvěry, jeví se, že údajná újma vyplývající z těchto opatření se mohla během tohoto období obnovovat a v okamžiku přijetí uvedených opatření nebo jejich prvního provedení nemohla být předvídatelná. Škoda z toho vyplývající, bude-li prokázána, tak může být považována za průběžně vznikající ve smyslu judikatury citované v bodě 32 výše, takže v rozsahu, v němž se návrh na náhradu škody týká škody, která vznikla po 28. dubnu 2016, není promlčený.

68 Z toho vyplývá, že žaloba je nepřípustná, pokud jde o údajné škody týkající se snížení počtu zaměstnanců a faktur týkajících se nákladů na právní pomoc, s výjimkou nákladů spojených se zahájením soudních řízení týkajících se rozhodnutí Tercas před Tribunálem a Soudním dvorem.

69 Žaloba je naproti tomu přípustná, pokud jde o údajné škody vyplývající z ušlého zisku, nemajetkové újmy, jakož i skutečné újmy, pokud jde o část týkající se syntetických sekuritizačních operací a iniciativ ke zmírnění rizika, jakož i obchodních opatření pro společníky a nákladů na právní pomoc spojených se zahájením soudních řízení týkajících se rozhodnutí Tercas před Tribunálem a Soudním dvorem.

K věci samé

70 Podle čl. 340 druhého pododstavce SFEU nahradí Unie v případě mimosmluvní odpovědnosti v souladu s obecnými zásadami společnými právním řádům členských států škody způsobené jejími orgány nebo zaměstnanci při výkonu jejich funkce.

71 Z judikatury Soudního dvora vyplývá, že vznik mimosmluvní odpovědnosti Unie a uplatnění práva na náhradu způsobené škody závisí na splnění souboru podmínek, a sice protiprávnosti jednání vytýkaného orgánům, skutečné existence škody a existence příčinné souvislosti mezi tímto jednáním a uplatňovanou škodou (rozsudek ze dne 10. září 2019, HTTS v. Rada (C-123/18 P, EU:C:2019:694, bod 32).

72 Pokud není některá z těchto podmínek splněna, musí být žaloba zamítnuta v plném rozsahu a není nutné zkoumat ostatní podmínky mimosmluvní odpovědnosti Unie (rozsudek ze dne 14. října 1999, Atlanta v. Evropské společenství, C-104/97 P, EU:C:1999:498, bod 65; v tomto smyslu rovněž viz rozsudek ze dne 15. září 1994, KYDEP v. Rada a Komise, C-146/91, EU:C:1994:329, bod 81). Kromě toho unijní soud není povinen zkoumat tyto podmínky v určeném pořadí (viz rozsudek ze dne 18. března 2010, Trubowest Handel a Makarov v. Rada a Komise, C-419/08 P, EU:C:2010:147, bod 42 a citovaná judikatura).

73 Ve světle těchto zásad je třeba posoudit opodstatněnost návrhu žalobkyně.

74 Tribunál považuje za vhodné začít přezkumem podmínky vzniku mimosmluvní odpovědnosti týkající se protiprávnosti vytýkaného jednání ve smyslu judikatury citované v bodě 71 výše.

K protiprávnosti jednání

75 Aby mohla být protiprávnost konstatována na základě mimosmluvní odpovědnosti ve smyslu článku 340 SFEU, musí být dotčený akt nebo jednání unijního orgánu považovány za dostatečně závažné porušení právní normy, jejímž cílem je přiznání práv jednotlivcům (rozsudek ze dne 4. července 2000, Bergaderm a Goupil v. Komise, C-352/98 P, EU:C:2000:361, bod 42).

– *K porušení právní normy, jejímž cílem je přiznání práv jednotlivcům*

76 Žalobkyně tvrdí, že článku 107 odst. 1 SFEU jakožto ustanovení s přímým účinkem se lze dovolávat před vnitrostátními soudy v souvislosti s čl. 108 odst. 3 SFEU, a tudíž přiznává práva jednotlivcům, přinejmenším pokud se jedná o neoznámené státní podpory.

77 Navíc podle žalobkyně Komise porušila zásadu řádné správy zakotvenou v článku 41 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“), a zejména povinnost uvést odůvodnění, jelikož nezohlednila argumenty a důkazy předložené účastníky řízení při přijetí rozhodnutí Tercas.

78 Komise s těmito argumenty nesouhlasí. Oponuje, že čl. 107 odst. 1 SFEU nepřiznává práva jednotlivcům, ale pouze zakazuje členským státům poskytovat podpory podnikům. Tento výklad je podle ní rovněž potvrzen skutečností, že v souladu s judikaturou (rozsudek ze dne 8. července 2004, Technische Glaswerke Ilmenau v. Komise, T-198/01, EU:T:2004:222, bod 192) se jiné zúčastněné strany než členský stát odpovědný za poskytnutí podpory nemohou domáhat kontradiktorní diskuze s Komisí.

79 Mimoto Komise podle svých slov neopomenula argumenty v opačném smyslu, které jí byly předloženy v rámci šetření týkajícího se rozhodnutí Tercas, ale dospěla k odlišným závěrům, takže povinnost uvést odůvodnění nebyla porušena.

80 Úvodem je třeba poukázat na to, že podle judikatury je cílem právní normy přiznat práva jednotlivcům, zejména pokud se jedná o ustanovení, které zakládá práva, která soudy musí chránit, takže má přímý účinek, nebo které zakládá výhodu, kterou lze kvalifikovat jako nabyté právo nebo které slouží k ochraně zájmů jednotlivců nebo které přiznává jednotlivcům práva, jejichž obsah lze dostatečně identifikovat (viz rozsudky ze dne 16. října 2014, Evropaïki Dynamiki v. Komise, T-297/12, nezveřejněný, EU:T:2014:888, bod 76 a citovaná judikatura, a ze dne 9. února 2022, QI a další v. Komise a ECB, T-868/16, EU:T:2022:58, bod 90 a citovaná judikatura).

81 Kromě toho podle ustálené judikatury tato práva vznikají nejen tehdy, když je to výslovně stanoveno ustanoveními unijního práva, ale také v důsledku pozitivních či negativních povinností, které tato ustanovení jasně stanoveným způsobem ukládají jak jednotlivcům, tak členským státům a unijním orgánům. Porušení takových pozitivních nebo negativních povinností členským státem může bránit dotyčným jednotlivcům ve výkonu práv, která jim jsou implicitně přiznána na základě dotčených ustanovení unijního práva a kterých se tito jednotlivci mají mít možnost dovolávat na vnitrostátní úrovni, a tedy změnit právní postavení, které mají tato ustanovení za cíl ve vztahu k těmto jednotlivcům vytvořit. Plná účinnost těchto norem unijního práva a ochrana práv, která mají tyto normy přiznat, proto vyžadují, aby jednotlivci měli možnost získat náhradu škody, a to bez ohledu na to, zda mají dotčená ustanovení přímý účinek, přičemž toto postavení není samo o sobě nezbytné ani dostačující k tomu, aby byla splněna podmínka vzniku odpovědnosti Unie vycházející z porušení normy unijního práva, která přiznává práva

jednotlivcům [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 22. prosince 2022, Ministre de la Transition écologique et Premier ministre (Odpovědnost státu za znečištění ovzduší), C-61/21, EU:C:2022:1015, body 46 a 47 a citovaná judikatura].

82 Je nutné připomenout, že podle čl. 107 odst. 1 SFEU „[p]odpory poskytované v jakékoli formě státem nebo ze státních prostředků, které narušují nebo mohou narušit hospodářskou soutěž tím, že zvýhodňují určité podniky nebo určitá odvětví výroby, jsou, pokud ovlivňují obchod mezi členskými státy, neslučitelné s vnitřním trhem, nestanoví-li Smlouvy jinak“.

83 Je přitom třeba zaprvé poznamenat, že čl. 107 odst. 1 SFEU tím, že definuje pojem „státní podpora“ neslučitelný s vnitřním trhem za účelem zajištění spravedlivé hospodářské soutěže mezi podniky z členských států, směřuje k ochraně zájmů jednotlivců a zejména podniků.

84 V tomto ohledu je třeba obdobně připomenout, že Soudní dvůr již rozhodl, že čl. 101 odst. 1 SFEU, jehož cílem je zakázat dohody mezi podniky, rozhodnutí sdružení podniků a jednání ve vzájemné shodě, které by mohly ovlivnit obchod mezi členskými státy a jejichž účelem nebo důsledkem je vyloučení, omezení nebo narušení hospodářské soutěže na vnitřním trhu, má přímé účinky ve vztazích mezi jednotlivci a zakládá práva jednotlivců. Toto ustanovení konkrétně přiznává práva jednotlivcům (rozsudek ze dne 6. června 2013, Donau Chemie a další, C-536/11, EU:C:2013:366, body 21 a 31).

85 Zadruhé za účelem určení, zda je cílem čl. 107 odst. 1 SFEU přiznat práva jednotlivcům, musí výklad tohoto ustanovení zohlednit nejen jeho znění, ale i kontext, do něhož toto ustanovení zapadá, a cíle unijní politiky v oblasti státních podpor (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 22. ledna 2015, T-Mobile Austria, C-282/13, EU:C:2015:24, bod 32 a citovaná judikatura).

86 Soudní dvůr již rozhodl, že jednotlivci nemohou pouze na základě článku 107 SFEU zpochybnit slučitelnost podpory s unijním právem u vnitrostátních soudů ani požadovat, aby tyto soudy rozhodly, ať už primárně či incidenčně, o případné neslučitelnosti. Toto právo však existuje, pokud byla ustanovení článku 107 SFEU použita prostřednictvím obecných ustanovení článku 109 SFEU nebo zvláštních rozhodnutí přijatých na základě čl. 108 odst. 2 SFEU (rozsudek ze dne 22. března 1977, Steinike & Weinlig, 78/76, EU:C:1977:52, bod 10).

87 V tomto ohledu je třeba poznamenat, že pojem „státní podpora“ uvedený v čl. 107 odst. 1 SFEU musí být použit zejména za účelem určení, zda státní opatření mělo či nemělo být podrobeno předběžnému kontrolnímu řízení stanovenému v čl. 108 odst. 3 SFEU, a případně za účelem ověření, zda dotyčný členský stát splnil tuto povinnost (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 18. července 2013, P, C-6/12, EU:C:2013:525, bod 38 a citovaná judikatura).

88 V důsledku toho je použití pojmu „státní podpora“ uvedeného v čl. 107 odst. 1 SFEU spojeno s použitím čl. 108 odst. 3 SFEU. V tomto ohledu je proto třeba připomenout, že oznamovací povinnost představuje jeden ze základních prvků systému kontroly zavedeného Smlouvou o FEU v oblasti státních podpor. V rámci tohoto systému je členským státům uložena povinnost v první řadě oznámit Komisi každé opatření, které směřuje k poskytnutí nebo změně podpory ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU, a dále v souladu s čl. 108 odst. 3 SFEU takové opatření neprovádět, dokud uvedený orgán nepřijme konečné rozhodnutí týkající se uvedeného opatření (viz rozsudek ze dne 5. března 2019, Eesti Pagar (C-349/17, EU:C:2019:172, bod 56 a citovaná judikatura).

89 Zákaz, aby dotyčný členský stát provedl zamýšlená opatření podpory, se vztahuje na každou podporu poskytnutou bez oznámení. V případě oznámení je tento zákaz účinný během předběžné fáze, a pokud Komise zahájí řízení podle čl. 108 odst. 2 SFEU, až do vydání konečného rozhodnutí. Pokud jde o celé toto období, zakládá ve prospěch procesních subjektů práva, která jsou vnitrostátní soudy povinny chránit (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 11. prosince 1973, Lorenz, 120/73, EU:C:1973:152, body 6 a 7).

90 Platí totiž, že posouzení slučitelnosti opatření státních podpor s vnitřním trhem spadá do výlučné pravomoci Komise, jejíž činnost je přezkoumatelná soudy Unie, zatímco vnitrostátním soudům přísluší, aby zajistily ochranu práv jednotlivců vůči možnému porušení zákazu stanoveného v čl. 108 odst. 3 SFEU ze strany státních orgánů až do konečného rozhodnutí Komise (viz rozsudek ze dne 21. listopadu 2013, Deutsche Lufthansa, C-284/12, EU:C:2013:755, bod 28 a citovaná judikatura).

91 Z přímého účinku čl. 108 odst. 3 SFEU vyplývá, že vnitrostátní soudy musí jednotlivcům zaručit, že z porušení tohoto ustanovení budou v souladu s jejich vnitrostátním právem vyvozeny všechny důsledky, pokud jde jak o platnost prováděcích aktů, tak o vymáhání finančních podpor poskytnutých v rozporu s tímto ustanovením nebo o případná prozatímní opatření (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 11. července 1996, SFEI a další, C-39/94, EU:C:1996:285, body 39 a 40; ze dne 16. dubna 2015, Trapeza Eurobank Ergasias, C-690/13, EU:C:2015:235, bod 52, a ze dne 11. listopadu 2015, Klausner Holz Niedersachsen, C-505/14, EU:C:2015:742, body 23 a 24).

92 Soudní dvůr totiž rozhodl, že zákaz provádění záměrů podpory stanovený v čl. 108 odst. 3 poslední větě SFEU má přímý účinek a že okamžitá použitelnost zákazu provádění uvedeného v tomto ustanovení se vztahuje na jakoukoli podporu, jež je prováděna bez oznámení (viz rozsudek ze dne 5. března 2019, Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, bod 88 a citovaná judikatura).

93 Jednotlivci se tedy mohou dovolávat čl. 108 odst. 3 SFEU za účelem uplatnění svých práv vyplývajících z jeho použití v souladu s judikaturou citovanou v bodě 92. Jak je přitom uvedeno v bodě 87 výše, právě pro účely použití uvedeného pojmu „státní podpora“ stanoveného v čl. 107 odst. 1 SFEU je Komisi článkem 108 SFEU svěřena pravomoc rozhodovat o slučitelnosti státní podpory s vnitřním trhem při přezkoumání existující podpory, při rozhodování o nové nebo pozměněné podpoře a při uskutečňování opatření týkajících se nesplnění jejích rozhodnutí nebo oznamovací povinnosti. Právě na základě tohoto ustanovení mohou být řízením zahájeným na základě čl. 108 odst. 3 SFEU dotčena práva jednotlivců jakožto konkurentů příjemců podpory nebo jako příjemců této podpory.

94 Navíc použití čl. 107 odst. 1 SFEU Komisí může být před unijními soudy zpochybněno příjemci podpory, jejich konkurenty, jakož i členskými státy.

95 V projednávané věci totiž Komise přijala rozhodnutí Tercas v rozporu s čl. 107 odst. 1 SFEU, jelikož tento orgán nesprávně konstatoval, že dotčená opatření, která byla schválena v rozporu s čl. 108 odst. 3 SFEU, představují státní podpory (rozsudek ze dne 2. března 2021, Komise v. Itálie a další, C-425/19 P, EU:C:2021:154, bod 24). Z toho konkrétně vyplývá, že v projednávaném případě se použití čl. 107 odst. 1 SFEU dotýká práv žalobkyně jakožto příjemce dotčených opatření, která byla nesprávně kvalifikována jako státní podpora a jejichž částka byla navrácena.

96 S ohledem na tyto úvahy musí být čl. 107 odst. 1 SFEU kvalifikován jako norma, jejímž cílem je přiznat práva jednotlivcům, jako je žalobkyně, ve smyslu judikatury citované v bodě 80 výše.

97 Žalobkyně rovněž namítá, že porušení čl. 107 odst. 1 SFEU Komisí rovněž způsobilo porušení článku 41 Listiny, a zejména povinnosti uvést odůvodnění, jelikož tento orgán bez odůvodnění opomenul skutečnosti předložené zúčastněnými stranami v průběhu šetření, které vedlo k přijetí rozhodnutí Tercas.

98 V tomto ohledu je třeba uvést, že podle judikatury platí, že pokud je zásada řádné správy výrazem zvláštního práva, jako je právo na to, aby byly záležitosti řešeny nestranně, spravedlivě a v přiměřené lhůtě ve smyslu článku 41 Listiny, je třeba ji považovat za unijní právní normu, jejímž cílem je přiznat práva jednotlivcům (viz rozsudek ze dne 6. června 2019, Dalli v. Komise, T-399/17, nezveřejněný, EU:T:2019:384, bod 200 a citovaná judikatura).

99 Posouzení případné protiprávnosti jednání Komise tedy bude moci být analyzováno pouze v rámci zvláštního práva vyjadřujícího zásadu práva na řádnou správu.

100 Z článku 41 Listiny přitom vyplývá, že právo na řádnou správu zahrnuje mimo jiné povinnost správních orgánů odůvodňovat svá rozhodnutí. Případné porušení povinnosti uvést odůvodnění tak musí být považováno za porušení normy unijního práva, jejímž cílem je přiznat práva jednotlivcům ve smyslu čl. 340 odst. 2 SFEU.

– *K existenci dostatečně závažného porušení*

101 Žalobkyně zaprvé uvádí, že k prokázání existence dostatečně závažného porušení může postačovat prosté porušení článku 107 SFEU, jelikož prostor Komise pro uvážení je v tomto rámci omezený. Podle žalobkyně Soudní dvůr v rozsudku ze dne 2. března 2021, Komise v. Itálie a další (C-425/19 P, EU:C:2021:154), a Tribunál v rozsudku ze dne 19. března 2019, Itálie a další v. Komise (T-98/16, T-196/16 a T-198/16, EU:T:2019:167), potvrdily, že se Komise dopustila zjevně nesprávných posouzení „právních a skutkových okolností“, když použila čl. 107 odst. 1 SFEU, přičemž jednala v rozporu s judikaturou v této oblasti. Jedná se tedy o dostatečně závažné porušení. Toto porušení je podle žalobkyně o to závažnější, že Komise mimoto nesplnila svou povinnost uvést odůvodnění.

102 Komise s argumenty žalobkyně nesouhlasí.

103 Pokud jde o podmínku týkající se protiprávního jednání orgánu, pouze protiprávnost orgánu, která vede k takovému dostatečně závažnému porušení, může založit odpovědnost Unie. V tomto ohledu je třeba připomenout, že rozhodujícím kritériem pro posouzení, zda je porušení unijního práva dostatečně závažné, je kritérium zjevného a závažného nedodržení mezí posuzovací pravomoci dotyčným orgánem (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 4. července 2000, Bergaderm a Goupil v. Komise, C-352/98 P, EU:C:2000:361, bod 43, a ze dne 30. května 2017, Safa Nicu Sepahan v. Rada, C-45/15 P, EU:C:2017:402, bod 30).

104 Cílem tohoto požadavku dostatečně závažného porušení unijního práva je zabránit tomu, aby riziko spočívající v nutnosti nést škody tvrzené dotyčnými osobami narušilo schopnost dotyčného orgánu plně vykonávat své pravomoci v obecném zájmu, a to jak v rámci jeho normativní činnosti nebo jeho hospodářskopolitických rozhodnutí, tak v oblasti jeho správní pravomoci, aniž jsou přitom jednotlivci zatíženi důsledky závažných a neomluvitelných nesplnění povinností (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 23. listopadu 2011, Sison v. Rada, T-341/07, EU:T:2011:687, bod 34 a citovaná judikatura).

105 Mimosmluvní odpovědnost Unie tedy může vzniknout pouze tehdy, je-li zjištěno pochybení, kterého by se za obdobných okolností nedopustila běžně obezřetná a s řádnou péčí postupující správa (rozsudek ze dne 10. září 2019, HTTS v. Rada, C-123/18 P, EU:C:2019:694, bod 43).

106 Konkrétně z judikatury vyplývá, že režim, k němuž Soudní dvůr dospěl v oblasti mimosmluvní odpovědnosti Unie, zohledňuje především složitost situací, které bylo třeba vyřešit, obtížnost použití nebo výkladu znění právních předpisů, a zvláště pak prostor pro uvážení, kterým disponuje autor napadeného aktu (viz rozsudek ze dne 28. února 2018, Vakakis kai Synergates v. Komise, T-292/15, EU:T:2018:103, bod 64 a citovaná judikatura).

107 Z judikatury vyplývá, že pokud dotyčný orgán disponuje pouze značně omezeným, nebo dokonce nedisponuje žádným prostorem pro uvážení, může prosté porušení unijního práva postačovat k prokázání existence dostatečně závažného porušení. Jinak je tomu ovšem v případě, kdy tento orgán disponuje širokou posuzovací pravomocí. V tomto případě je totiž rozhodujícím kritériem, na základě něhož lze mít za to, že je porušení dostatečně závažné, kritérium spočívající v tom, že dotyčný unijní orgán nebo instituce zjevným a závažným způsobem překročily meze kladené jejich posuzovací pravomoci (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 10. prosince 2002, Komise v. Camar a Tico, C-312/00 P, EU:C:2002:736, bod 54 a citovaná judikatura).

108 Je třeba rovněž upřesnit, že neexistuje žádná automatická souvislost mezi neexistencí prostoru pro uvážení dotyčného orgánu a kvalifikací protiprávního jednání jako dostatečně závažného porušení (viz rozsudek ze dne 23. listopadu 2011, Sison v. Rada, T-341/07, EU:T:2011:687, bod 36 a citovaná judikatura).

109 V tomto ohledu je třeba zaprvé konstatovat, že pojem „státní podpora“ ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU má právní povahu a musí být vykládán na základě objektivních skutečností. Z tohoto důvodu musí soud Unie v zásadě a s ohledem jak na konkrétní skutečnosti sporu, o kterém rozhoduje, tak na technickou nebo komplexní povahu posouzení učiněných Komisí v plném rozsahu přezkoumat otázku, zda opatření spadá do působnosti čl. 107 odst. 1 SFEU (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 22. prosince 2008, British Aggregates v. Komise, C-487/06 P, EU:C:2008:757, bod 111, a ze dne 30. listopadu 2016, Komise v. Francie a Orange, C-486/15 P, EU:C:2016:912, bod 87).

110 Zadruhé, mají-li posouzení Komise technickou nebo komplexní povahu, pokud jde o otázku, zda opatření spadá do působnosti čl. 107 odst. 1 SFEU, je soudní přezkum omezený (viz rozsudek ze dne 30. listopadu 2016, Komise v. Francie a Orange, C-486/15 P, EU:C:2016:912, bod 88 a citovaná judikatura).

111 Kromě toho za účelem určení, zda protiprávní jednání unijního orgánu představuje dostatečně závažné porušení, je přezkum Tribunálu sám o sobě náročnější než přezkum, který je třeba provést v rámci žaloby na neplatnost, v jehož rámci se Tribunál v mezích žalobních důvodů předložených žalobcem omezuje na přezkum legality napadeného rozhodnutí, aby se ujistil, že Komise správně posoudila jednotlivé skutečnosti, které jí umožnily prohlásit, že dotčená opatření jsou přičitatelná státu ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU. Pouhá nesprávná posouzení a nepředložení dostatečných důkazů proto nemohou samy o sobě stačit ke kvalifikaci zjevného a závažného překročení mezí posuzovací pravomoci Komise (v tomto smyslu a obdobně viz rozsudek ze dne 9. září 2008, MyTravel v. Komise, T-212/03, EU:T:2008:315, bod 85).

112 Dále je třeba uvést, že Tribunál rozhodl, že kdyby byl pojem „závažné porušení“ chápán tak, že zahrnuje všechna pochybení nebo protiprávní jednání, která, i když vykazují určitý stupeň závažnosti, nejsou svou povahou nebo rozsahem cizí běžnému jednání orgánu pověřeného dohledem nad uplatňováním pravidel hospodářské soutěže, která jsou složitá, choulostivá a podléhají významnému prostoru pro výklad, byla by narušena schopnost Komise plně vykonávat funkci regulátora hospodářské soutěže, kterou jí svěřují Smlouvy. Naproti tomu vzniká nárok na náhradu škody, která vyplývá z jednání orgánu, pokud se toto jednání projeví aktem, který je zjevně v rozporu s právní normou a vážně poškozuje zájmy třetích osob a nemůže být ani odůvodněno, ani vysvětleno zvláštními nároky, kterým objektivně podléhá služba v rámci běžného fungování (rozsudky ze dne 11. července 2007, Schneider Electric v. Komise, T-351/03, EU:T:2007:212, body 122 a 124; ze dne 9. září 2008, MyTravel v. Komise, T-212/03, EU:T:2008:315, bod 40, a ze dne 25. ledna 2023, Società Navigazione Siciliana v. Komise, T-666/21, nezveřejněný, EU:T:2023:20, bod 95).

113 Právě ve světle těchto poznámek je třeba posoudit povahu porušení, kterého se Komise dopustila v projednávaném případě, a zejména jeho závažnost. V tomto ohledu je třeba přihlédnout ke složitosti situací, které jsou řešeny (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 16. července 2019, Komise v. Schneider Electric, C-440/07 P, EU:C:2009:459, bod 161).

114 V projednávané věci z rozsudků ze dne 2. března 2021, Komise v. Itálie a další (C-425/19 P, EU:C:2021:154) a ze dne 19. března 2019, Itálie a další v. Komise (T-98/16, T-196/16 a T-198/16, EU:T:2019:167), vyplývá, že Komise při přijímání rozhodnutí Tercas nepoužila správně pojem „státní zásahy nebo zásahy za použití státních prostředků“.

115 Tribunál a Soudní dvůr přitom rozhodly, že protiprávnost rozhodnutí Tercas vyplývá z pojmového pochybení souvisejícího se záměnou podmínky týkající se přičitatelnosti podpory s podmínkou týkající se státních prostředků (rozsudky ze dne 2. března 2021, Komise v. Itálie a další, C-425/19 P, EU:C:2021:154, bod 63, a ze dne 19. března 2019, Itálie a další v. Komise, T-98/16, T-196/16 a T-198/16, EU:T:2019:167, bod 70). Kromě toho tato protiprávnost vyplývá z toho, že tento orgán nepředložil a nepodložil dostatečné nepřímé důkazy, které by mohly prokázat, že dotčené opatření bylo přičitatelné státu (rozsudky ze dne 2. března 2021, Komise v. Itálie a další, C-425/19 P, EU:C:2021:154, bod 67, a ze dne 19. března 2019, Itálie a další v. Komise, T-98/16, T-196/16 a T-198/16, EU:T:2019:167, body 87 až 90). Závěrem bylo rozhodnuto, že se Komise dopustila nesprávného posouzení zohledněných nepřímých důkazů a právně dostačujícím způsobem neprokázala účast italských veřejných orgánů na přijetí dotčeného opatření, a tudíž ani přičitatelnost tohoto opatření státu ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU.

116 Ačkoli Tribunál a Soudní dvůr uznaly, že Komise porušila čl. 107 odst. 1 SFEU, toto porušení není pouze z tohoto důvodu nezbytně „dostatečně závažné“ ve smyslu judikatury citované v bodech 106 a 107 výše. Nesprávné posouzení Komise konstatované v rozsudcích ze dne 2. března 2021, Komise v. Itálie a další (C-425/19 P, EU:C:2021:154), a ze dne 19. března 2019, Itálie a další v. Komise (T-98/16, T-196/16 a T-198/16, EU:T:2019:167), totiž samo o sobě nepředstavuje okolnost postačující k tomu, aby představovalo dostatečně závažné porušení ve smyslu judikatury citované v bodě 107 výše.

117 V tomto ohledu je třeba uvést, že pro určení přičitatelnosti opatření podpory přijatého veřejnoprávním podnikem státu musí Komise zohlednit souhrn nepřímých důkazů vyplývajících z okolností projednávaného případu a kontextu, ve kterém bylo toto opatření přijato (viz rozsudek ze dne 17. září 2014, Commerz Nederland, C-242/13, EU:C:2014:2224, bod 32 a citovaná judikatura).

118 Nesprávné posouzení, kterého se Komise dopustila, se přitom týká analýzy skutečností použitých k prokázání, že italské orgány vykonávaly podstatnou veřejnou kontrolu při vymezení zásahu FITD ve prospěch společnosti Tercas.

119 V rámci přijímání rozhodnutí Tercas byla totiž Komise povinna, jak vyplývá z bodů 68 a 69 rozsudku ze dne 19. března 2019, Itálie a další v. Komise, (T-98/16, T-196/16 a T-198/16, EU:T:2019:167), mít k dispozici soubor nepřímých důkazů vyplývajících z okolností projednávaného případu, aby prokázala míru účasti veřejných orgánů na přijetí dotčených opatření, která byla poskytnuta prostřednictvím soukromého subjektu.

120 Je třeba uvést, že Komise měla použít pojem „státní podpora“ ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU ve zvláště složitém právním a skutkovém kontextu, ve kterém byla opatření podpory poskytnuta soukromým subjektem, a posoudit tak okolnosti a skutečnosti umožňující vyvodit přičitatelnost opatření, skutkový a právní kontext vnitrostátních opatření, kterých se týká rozhodnutí Tercas, účast zástupců státu v jednotlivých fázích zásahu, jakož i veřejný mandát udělený FITD.

121 Skutečnost, že za těchto komplexních právních a skutkových okolností Komise, jak bylo rozhodnuto, v rozhodnutí Tercas právně dostačujícím způsobem neprokázala účast italských veřejných orgánů na přijetí dotčeného opatření, a tudíž ani přičitatelnost tohoto opatření státu ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU (rozsudky ze dne 2. března 2021, Komise v. Itálie a další, C-425/19 P, EU:C:2021:154, bod 84, a ze dne 19. března 2019, Itálie a další v. Komise, T-98/16, T-196/16 a T-198/16, EU:T:2019:167, body 132), nepostačuje k tomu, aby bylo toto nesprávné posouzení kvalifikováno jako zjevné a závažné porušení mezí posuzovací pravomoci Komise.

122 Pochybení, kterého se Komise dopustila v projednávaném případě, totiž není cizí běžnému, obezřetnému a pečlivému jednání orgánu pověřeného dohledem nad uplatňováním pravidel hospodářské soutěže ve smyslu judikatury citované v bodě 112 výše.

123 Komise se tedy nedopustila dostatečně závažného porušení čl. 107 odst. 1 SFEU.

124 Kromě toho argument žalobkyně vycházející z údajného porušení článku 41 Listiny, a zejména povinnosti uvést odůvodnění, musí být odmítnut vzhledem k tomu, že zaprvé žalobkyně v tomto ohledu nepředkládá konkrétní důkazy a zadruhé z napadeného rozhodnutí ani z rozsudků ze dne 2. března 2021, Komise v. Itálie a další (C-425/19 P, EU:C:2021:154), a ze dne 19. března 2019, Itálie a další v. Komise (T-98/16, T-196/16 a T-198/16, EU:T:2019:167), nevyplývá, že by Komise bez uvedení důvodů nezohlednila skutečnosti a argumenty účastníků šetření. Skutečnost, že Komise dospěla k jiným závěrům než žalobkyně, nemůže vést ke konstatování porušení povinnosti uvést odůvodnění. Je tedy třeba dospět k závěru, že se ani nedopustila dostatečně závažného porušení článku 41 Listiny.

125 Podmínka týkající se existence dostatečně závažného porušení tedy není splněna, a je tedy třeba konstatovat, že tato první podmínka pro vznik odpovědnosti Unie není splněna.

K existenci příčinné souvislosti

126 Tribunál považuje za vhodné přezkoumat rovněž podmínku týkající se existence dostatečně přímé příčinné souvislosti mezi údajně protiprávním jednáním Komise a tvrzenou škodou.

127 Žalobkyně tvrdí, že ke zhoršení důvěry zákazníků došlo z důvodu, že zákazníci vnímali nejistotu ohledně schopnosti úspěšně provést proces sloučení společnosti Tercas. Podle žalobkyně je rozhodující příčinnou souvislostí, rovněž s ohledem na neexistenci jiných možných souběžných faktorů, rozhodnutí Tercas, které zavedlo prvek diskontinuity do projektu integrace společností Tercas a Caripe, který byl stanoven v obchodním plánu na období 2015–2019, jak ostatně potvrdily technické zprávy, které předkládá v příloze.

128 Z uvedených technických zpráv vyplývá, že zatímco zákazníci měli značnou důvěru ve spolehlivost banky, v průběhu měsíců následujících po přijetí rozhodnutí Tercas se projevila ztráta vkladů a zákazníků, která v průběhu času pokračovala. Tento jev byl v rozporu nejen s vývojem přímých vkladů žalobkyně během předcházejícího období, ale rovněž s trendem italského bankovního trhu během téhož období.

129 Kromě toho žalobkyně upřesňuje, že na rozdíl od věci, ve které byl vydán rozsudek ze dne 30. června 2021, Fondazione Cassa di Risparmio di Pesaro a další v. Komise (T-635/19, EU:T:2021:394), Komise zabránila uskutečnění jejího obchodního plánu na období 2015–2019, který byl vnitrostátními orgány již schválen v okamžiku přijetí rozhodnutí Tercas, což vedlo k vzniku nestabilní a nejisté situace, neboť z důvodu tohoto rozhodnutí ani vnitrostátní orgány, ani banka nebyly schopny vyhovět zásahu za stanovených podmínek, jelikož již neměly žádný rozhodovací prostor.

130 Žalobkyně dodává, že žádná další skutečnost, jako je reforma družstevních záložen, která byla zavedena v reakci na problémy spojené se správou a strukturou bankovního systému a týká se právní formy a správy, sankcí uložených vedení žalobkyně, zapojení jejího vedení do trestních řízení, existence ztrát v rozvaze za rok 2015 a stavu selhání společnosti Tercas, neměla vliv na tvrzenou újmu. Stejně tak dokument vyhotovený italskou centrální bankou, předložený Komisí, podle žalobkyně prokazuje, že škoda vzniklá žalobkyni je přičitatelná rozhodnutí Tercas.

131 Komise s argumenty žalobkyně nesouhlasí.

132 Pokud jde o podmínku týkající se příčinné souvislosti stanovenou v čl. 340 druhém pododstavci SFEU, z judikatury vyplývá, že se týká existence dostatečně přímého vztahu příčiny a následku mezi jednáním unijních orgánů a škodou, přičemž rozhodující příčinou škody musí být vytýkané jednání, což musí žalobce doložit (viz rozsudek ze dne 5. září 2019, Evropská unie v. Guardian Europe a Guardian Europe v. Evropská unie, (C-447/17 P a C-479/17 P, EU:C:2019:672, bod 32 a citovaná judikatura).

133 Přesněji řečeno, škoda musí dostatečně přímo vyplývat z protiprávního jednání, což vylučuje zejména škody, které jsou pouze vzdáleným důsledkem tohoto jednání (rozsudek ze dne 5. září 2019, Evropská unie v. Guardian Europe a Guardian Europe v. Evropská unie, C-447/17 P a C-479/17 P, EU:C:2019:672, bod 135, a usnesení ze dne 12. prosince 2007, Atlantic Container Line a další v. Komise, T-113/04, nezveřejněné, EU:T:2007:377, bod 40).

134 Je nutné, aby uvedená škoda byla skutečně způsobena jednáním, které je orgánům vytýkáno. I v případě případného přispění orgánů ke škodě, jejíž náhrada je požadována, by totiž uvedené přispění mohlo být příliš vzdálené z důvodu jiných faktorů, a zejména odpovědnosti jiných osob, případně žalobkyň, zejména pokud jde o volbu dotyčných podniků nebo jiných subjektů v důsledku protiprávního jednání (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 18. března 2010, Trubowest Handel a Makarov v. Rada a Komise, C-419/08 P, EU:C:2010:147, bod 59).

135 Právě ve světle těchto zásad vytyčených judikaturou je třeba určit, zda žalobkyně, která nese důkazní břemeno v souladu s judikaturou citovanou v bodě 132 výše, prokázala existenci přímé příčinné souvislosti mezi jednáním Komise, a sice přijetím rozhodnutí Tercas, a údajně vzniklou škodou.

136 V projednávané věci žalobkyně v podstatě tvrdí, že rozhodnutí Tercas přijaté Komisí, a zejména jeho následná rozsáhlá medializace, způsobily pokles důvěry zákazníků vůči ní z důvodu nejistoty ohledně její schopnosti dokončit proces fúze sloučením se společností Tercas, což způsobilo ztrátu vkladů a zákazníků (ušlý zisk), poškození jejího dobrého jména (nemajetková újma), jakož i náklady na opatření ke zmírnění negativních účinků rozhodnutí Tercas (skutečná škoda). To je výsledkem toho, že Komise nesprávně uplatnila pojem „státní podpora“, jelikož měla neprávem za to, že zásahy FITD ve prospěch společnosti Tercas bez ohledu na svou soukromou povahu představovaly opatření přičitatelná italskému státu a zahrnovaly státní prostředky.

137 Je třeba bez dalšího upřesnit, že žalobkyně nerozlišuje své zákazníky od zákazníků společnosti Tercas a nepředkládá konkrétní argumenty směřující k určení, zda ztráta zákazníků a přímých vkladů společnosti Tercas byla přičitatelná rozhodnutí Tercas. Co se týče údajně vzniklé škody, žalobkyně odkazuje na svou ztrátu zákazníků a přímých vkladů, jakož i ztráty společností Tercas a Caripe, avšak neupřesnila hodnoty přičitatelné jedné nebo druhé. Kromě toho netvrdí, že utrpěla hospodářskou újmu způsobenou navrácením podpory, které protiprávně požadovala Komise.

138 V tomto ohledu je na prvním místě třeba uvést, že i když Komise rozhodnutím Tercas nesprávně požadovala, aby opatření zásahu FITD schválená italskou centrální bankou ve prospěch společnosti Tercas byla navrácena jako státní podpora ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU, nic to nemění na tom, že rozhodnutí zákazníků žalobkyně, která způsobila údajnou škodu, byla přijata v rámci posouzení a hodnocení provedených posledně uvedenými s ohledem na jejich finanční zájmy.

139 Zákazníci žalobkyně totiž neměli žádnou povinnost vyplývající z uvedeného rozhodnutí, jelikož toto rozhodnutí s sebou neslo pouze navrácení podpory. Kromě toho toto rozhodnutí neobsahovalo žádnou skutečnost, jejímž cílem by bylo prezentovat žalobkyni jako neschopnou přijmout alternativní dobrovolná opatření ve prospěch společnosti Tercas nebo která by směřovala ke snížení důvěryhodnosti žalobkyně a důvěry jejích zákazníků v ni. Naopak od oznámení rozhodnutí Tercas italská vláda, jakož i žalobkyně uvedly, že opatření dobrovolného zásahu ve prospěch žalobkyně jsou připravena nahradit předchozí zamýšlená opatření, a že z toho tedy nevyplývají žádné negativní účinky.

140 V tomto ohledu je třeba uvést, že se okolnosti projednávané věci liší od okolností věci, ve které byl vydán rozsudek ze dne 8. listopadu 2011, Idromacchine a další v. Komise (T-88/09, EU:T:2011:641, body 60 a 65), který se rovněž týkal oblasti státních podpor, v němž Tribunál uznal existenci přímé příčinné souvislosti z toho důvodu, že by žalobkyně neutrpěla žádnou újmu na své image a dobré pověsti, kdyby Komise ve sporném rozhodnutí nezveřejnila skutečnosti a hodnocení, které ji jmenovitě prezentují jako osobu, která nebyla schopna dodat výrobky odpovídající platným normám a dodržet své smluvní povinnosti.

141 V tomto ohledu, pokud jde konkrétně o tvrzenou nemajetkovou újmu, je třeba dodat, že žalobkyně neprokázala, že rozhodnutí Tercas mělo negativní dopad na její dobrou pověst. Bez dalších upřesnění se omezuje na tvrzení, že tomu tak je. Články v tisku, které předložila, naopak informují veřejnost o tom, že účinky tohoto rozhodnutí budou neutralizovány dobrovolnými intervenčními opatřeními.

142 Na druhém místě je třeba uvést, že argument týkající se časové souvislosti mezi ztrátou zákazníků a přímých vkladů a rozhodnutím Tercas nemůže prokázat existenci přímé příčinné souvislosti. Tabulka obsažená v jedné z technických zpráv, kterou předložila žalobkyně, totiž ukazuje, že v průběhu období zohledněného v této zprávě, a sice od května 2015 do května 2016, došlo k postupnému snižování přímých vkladů s poklesem od ledna 2016.

143 Nicméně, jak uvádí Komise, toto oslabení důvěry zákazníků žalobkyně mohlo způsobit více skutečností, což neumožňuje určit, že toto rozhodnutí bylo přímou příčinou škody tvrzené žalobkyní.

144 Zaprvé ze zprávy italské centrální banky předložené Komisí totiž vyplývá, že špatné výsledky žalobkyně za rok 2015 zveřejněné v dubnu 2016 vedly v souvislosti s reformou družstevních záložen stanovenou zákonem č. 33 ze dne 24. března 2015 (Legge n. 33 del 24 marzo 2015, Conversione in legge, con modificazioni, del decreto-legge 24 gennaio 2015, n. 3, recante misure urgenti per il sistema bancario e gli investimenti) (GURI č. 70 ze dne 25. března 2015, supplemento ordinario n. 15), který ukládal přeměnu žalobkyně na akciovou společnost, valnou hromadu akcionářů k tomu, že při schvalování rozvahy za rok 2015 rozhodla o snížení jednotkové hodnoty akcií z 9,53 na 7,5 eura, což podle této zprávy italské centrální banky poskytnuté Komisí způsobilo nespokojenost zákazníků. V tomto ohledu je třeba konstatovat, že rozhodnutí Tercas, které bylo přijato v prosinci 2015, nemohlo mít žádný dopad na provozní výsledky za rok 2015. Navíc z téže zprávy italské centrální banky vyplývá, že se od roku 2014, kdy žalobkyně nabyla společnost Tercas, až do roku 2015 finanční ukazatele žalobkyně pouze zhoršovaly.

145 Zadruhé z rozhodnutí Commissione Nazionale per le Società e la Borsa (Consob) (Národní komise pro obchodní společnosti a Burzu, Itálie) předložených Komisí vyplývá, že v období od listopadu 2014 do června 2015 žalobkyně v rámci navýšení kapitálu, ke kterému došlo, neinformovala investory o použité metodě a stanovila cenu akcií na vyšší úrovni, než byla cena stanovená znalcem pověřeným jejím určením, takže vedení žalobkyně bylo od roku 2017 předmětem správních sankcí a trestních šetření.

146 Zatřetí je třeba uvést, podobně jako Komise, že skutečnost, že Tercas byla bankou v selhání, což je důvod, proč byla v průběhu října 2013 zahájena jednání s žalobkyní, která souhlasila s navýšením jejího kapitálu (rozsudek ze dne 2. března 2021, Komise v. Itálie a další, C-425/19 P, EU:C:2021:154, body 15 a 20), mohla mít dopad na vztah důvěry mezi žalobkyní a jejími zákazníky. Mezi prosincem 2014 a prosincem 2015, tedy před přijetím rozhodnutí Tercas, ale po sloučení společnosti Tercas s žalobkyní totiž žalobkyně již ztratila 4,9 % svých přímých vkladů.

147 V tomto ohledu je třeba poznamenat, že k fúzi společnosti Tercas se žalobkyní došlo v červenci 2016 a že k nejvýznamnějším výběrům přímých vkladů došlo mezi červencem a zářím 2016. Uvedená fúze tedy mohla mít rovněž dopad na vztah důvěry s jejími zákazníky.

148 Začtvrté žalobkyně nevysvětluje, proč jí rozhodnutí Tercas zabránilo přilákat nové zákazníky, když o dobrovolném zásahu, který nahradil zásah FITD ve prospěch společnosti Tercas, který nebyl uvedeným rozhodnutím povolen, bylo rozhodnuto již v únoru 2016, tedy dva měsíce po rozhodnutí Tercas.

149 Zapáté, pokud jde o skutečnou škodu, a zejména pokud jde o náklady způsobené opatřeními ke zmírnění údajných negativních účinků rozhodnutí Tercas, tyto náklady nejsou přímo přičitatelné uvedenému rozhodnutí. Tyto náklady totiž vyplývají z manažerských rozhodnutí přijatých žalobkyní. Kromě toho, i kdyby tato opatření mohla být přímým důsledkem ztráty zákazníků a vkladů, z výše uvedeného vyplývá, že nebylo prokázáno, že rozhodnutí Tercas představuje rozhodující příčinu těchto údajných ztrát.

150 Kromě toho, pokud jde o argument žalobkyně, podle kterého je existence přímé příčinné souvislosti potvrzena rozsudkem ze dne 30. června 2021, Fondazione Cassa di Risparmio di Pesaro a další v. Komise (T-635/19, EU:T:2021:394), je třeba uvést, že mezi projednávanou věcí a věcí, ve které byl vydán uvedený rozsudek, existuje skutková spojitost. V posledně uvedené věci žalobkyně chtěly, aby Unie nesla mimosmluvní odpovědnosti podle čl. 340 druhého pododstavce SFEU z důvodu, že Komise údajně protiprávním jednáním, zejména protiprávním tlakem vykonávaným na italské orgány, zejména na italskou centrální banku, zabránila záchraně Banca delle Marche, jejímiž akcionáři a držiteli podřízených dluhopisů byly žalobkyně, což jim způsobilo újmu. Konkrétně Komise takové záchraně ze strany FITD zabránila, což vedlo italské orgány, a zejména italskou centrální banku jako příslušný vnitrostátní orgán, k zahájení postupu k řešení krize Banca delle Marche.

151 V tomto kontextu Tribunál rozhodl, že stanoviska Komise vydaná před zahájením postupu k řešení krize Banca delle Marche měla čistě procedurální povahu, neboť v nich byla italským orgánům připomínána nezbytnost oznámit předem a neprovádět možná opatření podpory mimo jiné ve prospěch této banky. Tato stanoviska se nevyjadřovala k žádnému konkrétnímu opatření, neboť žádné zatím nebylo jasně definováno ani oznámeno, ani k přesnému způsobu, jakým bude Komise vykládat pojem „státní podpora“ ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU v tomto ohledu (rozsudek ze dne 30. června 2021, Fondazione Cassa di Risparmio di Pesaro a další v. Komise, T-635/19, EU:T:2021:394, bod 55). Tribunál proto dospěl k závěru, že podmínka týkající se existence příčinné souvislosti nebyla splněna.

152 I když je pravda, že se Komise v projednávané věci neomezila na otázku slučitelnosti zamýšleného zásahu, ale ve skutečnosti přijala rozhodnutí Tercas, v němž měla za to, že dotčená intervenční opatření představují státní podpory ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU, na rozdíl od toho, co tvrdí žalobkyně, ze spisu nevyplývá, že Komise přijetím uvedeného rozhodnutí zabránila provedení obchodního plánu na období 2015–2019.

153 Je totiž upřesněno, a to i v technické zprávě ze dne 9. července 2021 poskytnuté žalobkyní, že nahrazení uvedeného plánu obchodním plánem na období 2016–2020 nebylo způsobeno výlučně rozhodnutím Tercas, ale že vyplývalo z několika faktorů, ke kterým došlo v roce 2015, a sice ze změny modelu řízení, jelikož místo výkonného ředitele nahradilo zrušené místo generálního ředitele; schválení reformy družstevních záložen, která zahrnovala přeměnu právní formy na akciovou společnost; vývoje regulačního kontextu, který se vyznačuje novým jednotným mechanismem dohledu; z „obtížného“ a neustále se vyvíjejícího hospodářského a finančního scénáře, a ze zahájení procesu inovace obchodního modelu.

154 Kromě toho, pokud jde o údajnou újmu související s náklady na advokáta vynaloženými v řízeních ve věci, v níž byl vydán rozsudek ze dne 2. března 2021, Komise v. Itálie a další (C-425/19 P, EU:C:2021:154), a ve věci, v níž byl vydán rozsudek ze dne 19. března 2019, Itálie a další v. Komise (T-98/16, T-196/16 a T-198/16, EU:T:2019:167), z judikatury vyplývá, že tyto náklady nepředstavují nahraditelnou újmu ve smyslu článku 340 SFEU (viz rozsudek ze dne 8. listopadu 2011, Idromacchine a další v. Komise, T-88/09, EU:T:2011:641, body 98 a 99 a citovaná judikatura). Není tedy nezbytné analyzovat, zda je podmínka týkající se příčinné souvislosti v projednávaném případě splněna, pokud jde o tyto náklady.

155 Pokud jde na třetím místě o důkazy založené do spisu, z údajů obsažených v technických zprávách předložených žalobkyní nevyplývá, že žalobkyně předložila důkazy, ze kterých by vyplývalo, že vytýkané jednání je přímou a rozhodující příčinou ztráty důvěry jejích zákazníků, a tedy újmy tvrzené na tomto základě.

156 Nejprve je totiž třeba uvést, že technická zpráva auditorské společnosti se opírá o tři úvahy. Zaprvé rozhodnutí Tercas mohlo způsobit výlučně nebo přinejmenším v rozhodující míře tvrzenou škodu tím, že oslabilo důvěru zákazníků banky a zabránilo obchodnímu plánu na období 2015–2019; zadruhé v období od května 2015 do května 2016 došlo ke snížení přímých vkladů souběžně s přijetím rozhodnutí Tercas; a zatřetí z údajů poskytnutých žalobkyní ani z „open sources“ dokumentů nevyplývá, že by nastaly jiné události, které by mohly způsobit tvrzenou újmu. V téže zprávě je však uvedeno, že část a alespoň 50 % ztrát vzniklých žalobkyni v období od června 2016 do prosince 2016 byla zapříčiněna rozhodnutím Tercas. Přitom kromě toho, že z bodů 144 a 145 výše vyplývá, že jiné události mohly způsobit újmu tvrzenou žalobkyní, tyto argumenty spočívají v obecných úvahách a neposkytují důkazy za účelem prokázání, že rozhodnutí Tercas představuje přímou a rozhodující příčinu tvrzené újmy ve smyslu judikatury citované v bodě 133 výše. Mimoto v úvodu uvedené technické zprávy je upřesněno, že uvedené analýzy se omezují na aspekty hospodářské, účetní a finanční povahy a že v ní není uvedena žádná právní úvaha týkající se příčinné souvislosti.

157 Kromě toho je v úvodu této zprávy uvedeno a několikrát zopakováno, že technické analýzy byly provedeny na základě dokumentů poskytnutých žalobkyní nebo získaných z veřejných zdrojů, a sice výpisů z účtů poskytnutých správní radou žalobkyně týkajících se období od roku 2015 do roku 2016; tiskových zpráv vydaných žalobkyní; obchodního plánu na období 2016–2020; a údajů týkajících se řízení předaných žalobkyní. Bylo doplněno, že tyto analýzy neobsahují audit položek, na základě kterých byly provedeny.

158 Dále, pokud jde o technickou zprávu univerzitního profesora, tvrdí se, že žalobkyně měla velmi příznivé postavení na italském trhu před tím, než Komise zahájila vyšetřovací řízení. Toto řízení, jakož i rozhodnutí Tercas změnily obraz žalobkyně na trhu, důvěru jejích zákazníků a očekávání růstu. Jednání Komise způsobilo samo o sobě ztrátu zákazníků a přímých vkladů, narušilo sloučení společností Tercas a Carpise, s kterým počítal obchodní plán na období 2015–2019, a způsobilo, že bylo nutné najít jiné řešení pro pokračování v probíhajícím projektu sloučení. V téže zprávě je však rovněž uvedeno, že rozvaha žalobkyně za rok 2015 týkající se období předcházejícího rozhodnutí Tercas obsahovala ztrátu 296 milionů eur a že od konce roku 2016 bylo uvedené rozhodnutí pouze jednou z příčin údajně utrpěné újmy. V důsledku toho je závěr, že rozhodnutí Tercas bylo přímou a rozhodující příčinou uplatňované škody, oslaben uznáním uvedených skutečností v téže zprávě. Navíc v úvodu uvedené zprávy je jasně upřesněno, že informace, na jejichž základě byla vypracována, byly předány žalobkyní, aniž byl proveden jakýkoli audit, a že analýzy se omezují na aspekty hospodářské a finanční povahy a vylučují aspekty právní povahy.

159 A konečně se výše uvedené technické zprávy v důsledku toho omezují na zohlednění údajů poskytnutých samotnou žalobkyní, aniž by je jakkoli zkontrolovaly, neanalyzují dopad jiných případných příčin tvrzené újmy, včetně jednání žalobkyně, takže nestačí jako takové k prokázání, že uvedená újma je přímým důsledkem jednání Komise. Uvedené zprávy tedy neprokazují, že rozhodnutí Tercas bylo přímou a rozhodující příčinou uvedené újmy.

160 S ohledem na všechny tyto úvahy nelze přijmout tvrzení žalobkyně, podle kterých údajně protiprávní jednání vytýkané Komisi způsobilo ztrátu vkladů a zákazníků tím, že zabránilo uskutečnění obchodního plánu na období 2015–2019, a bylo přímou příčinou újmy, kterou údajně utrpěla. Celkové posouzení relevantních důkazů totiž umožňuje Tribunálu dospět k závěru, že i když rozhodnutí Tercas mohlo hrát určitou roli v procesu ztráty důvěry zákazníků žalobkyně, tato ztráta byla způsobena rovněž dalšími faktory, takže uvedené rozhodnutí nelze považovat za rozhodující a přímou příčinu tvrzené újmy ve smyslu judikatury citované v bodě 134 výše.

161 Z toho vyplývá, že žalobkyně neprokázala existenci příčinné souvislosti mezi údajným protiprávním jednáním Komise a tvrzenou škodou.

162 S ohledem na vše výše uvedené je třeba uvést, že podmínky vzniku mimosmluvní odpovědnosti týkající se zaprvé existence dostatečně závažného porušení a zadruhé existence příčinné souvislosti mezi vytýkaným jednáním a uplatňovanou škodou nejsou splněny.

163 Žaloba tedy musí být zamítnuta, aniž je nutné zkoumat podmínku vzniku mimosmluvní odpovědnosti Unie týkající se skutečné existence škody.

K nákladům řízení

164 Podle čl. 134 odst. 1 jednacího řádu se účastníku řízení, který neměl úspěch ve věci, uloží náhrada nákladů řízení, pokud to účastník řízení, který měl ve věci úspěch, požadoval. Vzhledem k tomu, že Komise požadovala náhradu nákladů řízení a žalobkyně neměla ve věci úspěch, je důvodné posledně uvedené uložit náhradu nákladů řízení.

Z těchto důvodů

TRIBUNÁL (čtvrtý rozšířený senát)

rozhodl takto:

1) Žaloba se zamítá.

2) Banca Popolare di Bari SpA ponese náklady řízení.

da Silva Passos Gervasoni Półtorak

Reine Pynnä

Takto vyhlášeno na veřejném zasedání v Lucemburku dne 20. prosince 2023.

Podpisy